

14. WATCH DOCS – prawa człowieka na wielkim ekranie

Międzynarodowy Festiwal Filmowy WATCH DOCS. Prawa Człowieka w Filmie to jedna z największych na świecie imprez filmowych poświęconych prawom człowieka, która od 14 lat konsekwentnie popularyzuje kino dokumentalne wśród polskiej publiczności. W programie tegorocznej edycji znalazło się 65 filmów z całego świata, w których zaangażowanie na rzecz praw jednostki łączy się ze sztuką filmową.

Ostatni WATCH DOCS wyróżnił się na tle poprzednich edycji festiwalu większą niż zazwyczaj liczbą filmów wstrząsających widzów, czasem wręcz drastycznych. W programie konkursu można było zobaczyć dokumenty, których twórcy zdecydowali się pokazać obrazy skłaniające większość z nas do odwrócenia wzroku. Takim dziełem jest z pewnością *Srebrzysta woda. Syria – autoportret* (2014, O. Mohammed, W. Bedirxan), zbudowany z telefonicznych nagrań portret Syryjczyków czasu tragedii, czy nagradzany na całym świecie – od Sundance po Kraków – *Powrót do Homs* (2013, T. Derki), ukazujący syryjski konflikt w takim zbliżeniu, że widzowie czują się jak na pierwszej linii frontu. Pytanie o to, jak wiele przemocy można pokazać na ekranie, z pewnością nurtowało osoby, które obejrzały *Inżyniera* (2013, M. Charles, J.L. Passarelli) opowiadającego o salvadorskim kryminologu. Ponadto w konkursie 14. WATCH DOCS nie zabrakło filmów docenionych na prestiżowych zagranicznych festiwalach. O laury tegorocznej edycji ubiegał się m.in. wyróżniony na paryskim Cinéma du Réel *Egzamin dojrzałości* (2014, D. Haadi) i nagrodzona w Sundance *Drużyna E* (2014, K. Chevigny, R. Kauffman).

Retrospektywa twórczości Joego Berlingera

Sporo było na festiwalu tematów związanych ze Stanami Zjednoczonymi, a to za sprawą filmów Joego Berlingera – tegorocznej laureata Nagrody im. Marka Nowickiego. Berlinger to jeden z najważniejszych głosów w amerykańskim dokumencie – filmowicz, dla którego prawa człowieka nigdy nie były jedynie hasłem. To właśnie jego film – *Whitey: USA v. James J. Bulger* (2014) – otworzył 14. WATCH DOCS. Ponadto na festiwalu zaprezentowane zostały cztery inne dokumenty Berlingera, którego wyróżnia bardzo bliski, wręcz osobisty stosunek do bohaterów. Dowodem choćby nominowana do Oscara, trzecia część trylogii *Raj utracony* – film *Czyścić* (2011), który można było zobaczyć w Warszawie.

Ukraina

Naturalny był wybór Ukrainy jako drugiego obok Syrii wiodącego tematu festiwalu. Oprócz filmów o Majdanie, takich jak *Czarna księga Majdanu* (2014, A. Łysenko i in.) – kroniki ukazującej w zbliżeniu sytuację i postaci uchwycone przez kamery studentów kijowskiej szkoły filmowej, czy krótkometrażówki *Jeńcy* (2014, M. Gorkowczuk), widzowie mieli unikatową szansę zapoznać się z wybranymi materiałami z dokumentów o sytuacji na wschodzie Ukrainy, które są jeszcze w fazie produkcji.

W poszukiwaniu Europy

Filmy pokazywane na tegorocznym festiwalu pozwoliły także przyjrzeć się nieco bliżej Europie. W programie retrospektywy „W poszukiwaniu Europy” znalazły się dokumenty opowiadające o jej kulturowym zróżnicowaniu, masowych migracjach i towarzyszących im konfliktach wartości. W zestawie filmów o Starym Kontynencie pojawiły się m.in. laureat weneckiego Złotego Lwa – *Rzymska Aureola* (2013) Gianfranco Rosiego oraz *Ziemia obiecana* (2013) goszczącego na festiwalu prof. Paula Scheffera.

Prawa człowieka po polsku

W programie nie mogło zabraknąć polskich filmów dokumentalnych, których twórcy interesują się jednak głównie prawami człowieka za granicą. Doskonałym tego przykładem jest *Aleppo. Notatki z ciemności* (2014, W. Szumowski, M. Przedlacki), który został zrealizowany przez polskich filmowców wspólnie z Syryjczykami. Na festiwalu pojawiły się również dzieła opowiadające o historii najnowszej, jak np. *Solidarność według kobiet* (2014, M. Dzido, P. Śliwowski) czy *Był bunt* (2014, M. Kozera), obraz poświęcony buntom w polskich więzieniach w 1989 roku. Mimo że Polski „tu i teraz” w rodzimych dokumentach jest nadal niewiele, pojawiają się i takie, czego przykładem *Dzieci dzwonią* (2014, A. Mańkowski).

Zwycięzcy festiwalu

Spośród trzynastu dokumentów podejmujących temat praw człowieka międzynarodowe jury zdecydowało się przyznać główną nagrodę twórcom nostalgicznego *Rich Hill* (2014, A. Droz Palermo, T. Droz Tragos), ukazującego gorzki obraz prowincji USA. Przyznano również dwa specjalne wyróżnienia: Eszter Hajdú za *Wyrok na Węgrzech* (2013) oraz Talalowi Derkiemu

za *Powrót do Homs*. Festiwalowa publiczność za najlepszy film uznała norweski dokument *Rodzeństwo jest na zawsze* (2013, F. Fimland).

Festiwalu ciąg dalszy

Po zakończeniu warszawskiej edycji festiwal WATCH DOCS rusza w Polskę. Podróż po kraju rozpocznie już w marcu, by w ciągu 10 miesięcy w swojej objazdowej odsłonie zawitać do około 40 polskich miast. Szczegóły na www.watchdocs.pl.